

ואולם הנה זאת באמת אחת מתחבולות היצר רע וערמתו, להכביד עבודתו בתמידות על לבות בני האדם עד שלא ישאר להם רוח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך הם הולכים. כי יודע הוא שאלולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים לינחם ממעשיהם והיתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי. ויהי זה מעין עצת פרעה הרשע שאמר (שמות ה, ט), "תכבד העבדה על האנשים" וכי, שהיה מתכונן שלא להניח להם רוח כלל לבלתי יתנו לב או ישימו עצה נגדו, אלא היה משתדל להפריע לבם מכל התבוננות בלח התמדת העבודה הבלתי מפסקת. כן היא עצת היצר רע ממש על בני האדם, כי איש מלחמה הוא ומלמד בערמימות, ואי אפשר ליפלט ממנו אלא בחכמה רבה והשקפה גדולה. הוא מה שהנביא צווח ואומר (חגי א, ה), "שימו לבבכם על דרכיכם". ושלמה אמר בחכמתו (משלי ו, ד-ה), "אל תתן שנה לעיניך ותנומה לעפעפיך, הנצל כצבי מיד" וכי, וחכמינו זכרונם לברכה אמרו (מועד קטן ה, א), "כל השם ארחותיו בעולם הזה, זוכה ורואה בישועתו של הקדוש ברוך הוא":

ופשוט הוא שאפלו אם פקח האדם על עצמו, אין בלחו לנצל, אלולי הקדוש ברוך הוא עוזרו, כי היצר רע תקיף מאד, וכמאמר הכתוב (תהלים לו, לב-לג), "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ה' לא יעזבנו" וכי, אך אם האדם מפקח על עצמו, אז הקדוש ברוך הוא עוזרו ונצול מן היצר רע. אבל אם אינו מפקח הוא על עצמו ודאי שהקדוש ברוך הוא לא יפקח עליו, כי אם הוא אינו חס, מי יחוס עליו? והוא כענין מה שאמרו זכרונם לברכה (ברכות לג, א), "כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו". והוא מה שאמרו (אבות א, יד), "אם אין אני לי מי לי".

היצה"ר מרבה טרדות - מה'זהירות'

חכמה והשתדלות רבות נצרכות להימלט מהיצר

ועם זאת צריך לכוך גם עזר מה'

השם אורחותיו – מתבונן בהליכות מעשיו.

למזדבדב יומי

מאמרים

בשיתוף:

הרשת הישיבה בית אל
Yeshiva.org.il
הלצ'ר ליז'לס התיורה

www.yeshiva.org.il

www.meirtv.co.il

ביאורים

יש כל מיני סוגי אנטישמיות בעולם. ישנם מוצהרים אשר פועלים ללא הרף נגד עם ישראל. הם מזיקים ושלייליים מחד, אך מאידך אנו יודעים מול מי אנחנו עומדים ויודעים שצריך להתגונן. האנטישמיות הכי מסוכנת היא אותם אלו שבכלל לא אומרים שהם שונאים אותנו. הם מתעטפים באצטלא של סיבות כאלו ואחרות כדי לגרום לנו לעשות דברים שמזיקים לנו. זו אנטישמיות מתוחכמת שאפשר בקלות ליפול בה בפח. אפשר להאמין לאותם מתחסדים אשר בטענותיהם זורעים ספק ומחלוקת בתוכנו.

זו היתה האנטישמיות של פרעה. הוא לא אומר בגלוי שהוא שונא יהודים חלילה. הוא בסך הכל מכביד את העבודה כי המשק הלאומי בקריסה, וצריך לבנות פירמידות למען התרבות המצרית ושימור ההסטוריה המפוארת של פרעוני מצרים. ובכלל, אם תעבדו תרוויחו יותר כסף ותקבלו שיויון זכויות כאן במצרים. שום מילה על שנאה. וודאי שרבים מעם ישראל נפלו בפח. הרוב השקט המשיך לעבוד ולא חשב על יום המחר. החלק שרצה להתמרד הוסה מיד על ידי אותם אלו שלא רצו להכעיס את השליט הפרעוני. וכך עצתו של אותו רשע התממשה.

ברוך ה' ששלח את משה עבדו להוציא את ישראל ממעגל הקסמים המצרי. וכפרעה הרשע כך יצר הרע. יש כל מיני פיתויים של יצר הרע: לא לקיים מצוות, לעבור עבירות, להתחבר לחברים שלייליים. אבל הפיתוי הכי מתוחכם של יצר הרע הוא הכבדת העבודה. לשקוע ללא הרף בעשייה. עוד משימות עוד מטלות. זה הרי מאוד חשוב. להרויח עוד כסף. עוד פרנסה הביתה. עוד עבודה. עוד מבחן. והעיקר לשכוח מהעיקר. מלשים לב על הדברים החשובים באמת בחיים, על רמת דבקותינו בה'. שימו לב. זה עצת היצר, והכי מתוחכמת. אז שימו לב! ותתפללו לאוזר ישראל בגבורה שיעזור. שיפקח לנו את העיניים להתעורר וכן שייסייע לאחר מכן להתגבר.

הרחבות

1. מהו היצר הרע?

כַּן הִיא עֲצַת הַיֵּצֶר רָע מִמֶּשׁ עַל בְּנֵי הָאָדָם, כִּי אִישׁ מִלְחָמָה הוּא וּמְלָמֵד בְּעֶרְמִימוֹת. שתי גישות מרכזיות ישנן ביחס ליצר הרע. האחת סוברת כי היצר הוא כח של טומאה הנאבק בקודש, השניה סוברת כי הוא כח של תאוה וחומריות: "השיטה אחת, היא השיטה הנודעת, כי יצר הרע הוא כח הטומאה באדם המובילו לפשעים, ויצר הטוב הוא כח הקדושה באדם המובילו לטוב, היא שיטת רוב המחברים הגדולים. והשיטה השניה היא, שיצר הרע הוא כח תאוה האדם, המשקפת אל כל הערב לשעתו (=החפצה בכל הנאה זמנית)" (איגרת המוסר לר' ישראל מסלנט). מדברי רמח"ל, המדמה את היצר לאיש מלחמה הנאבק בטוב שבאדם, עולה שנוקט כרוב המחברים ולא כגישה הרואה את היצר כתאוה גשמית שאדם פשוט נמשך אליה.

2. בעזרת ה'

אֵין בְּכַחוֹ לְנַצֵּל, אֱלוּלֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ. מקור דבריו הוא מדברי הגמ' (סוכה נב ע"ב), קידושין ל ע"ב). וראה במהר"ל שכתב (נתיבות עולם ב נתיב כח היצר פרק א) "שעל ידי התורה מסולק מן האדם היצר הרע שהוא פחיתות האדם, וכאשר מסולק מן האדם הפחיתות הזו שהוא היצר הרע, אז נשאר האדם במדרגת המלאך לגמרי כאשר מסולק מאתו יצר הרע", כלומר לימוד התורה הוא המציל את האדם מן החטא וזו העזרה האלוקית (ועיין הקדמה לתפארת ישראל).

שאלות לדיון

מהו היחס בין השתדלות האדם וזהירות רצויה, לסיעתא דשמיא מלמעלה? מה משמעות הדבר שהקב"ה עוזר רק למי שעוזר לעצמו? מה ניתן ללמוד מהנהגה זו של בורא עולם?

למצודת יומי

מאמרים

בשיתוף:

הרשת הישיבה בית אל
Yeshiva.org.il
הלצ'ר לז'אס ה'ח'יה

www.yeshiva.org.il

www.meirtv.co.il